

ఆర్థిక గణక శాస్త్రము

బి.కాం. మొదటి సంవత్సరం

రచయితలు

శ్రీ సి.హెచ్. వెంకటేశ్వర్లు, ఎమ్.కాం.
కామర్స్ విభాగము
టి.జె.పి.యస్. కళాశాల, గుంటూరు

శ్రీ టి. నాగేశ్వరరావు, ఎమ్.కాం., ఎం.ఫిల్
కామర్స్ విభాగము
హిందూ కాలేజి, గుంటూరు

శ్రీ ఎన్. విష్ణు మోహన్, ఎమ్.కాం.
కామర్స్ విభాగము
వి.ఎస్.ఆర్. మరియు ఎస్.వి.ఆర్. కాలేజి
తెనాలి

డా॥ కె.వి.ఎన్.బి. కుమార్, ఎమ్.కాం., పిహెచ్.డి.
కామర్స్ విభాగము
జె.కె.సి. కాలేజి
గుంటూరు

సంపాదకులు

డా॥ వి. సుబ్బారాయుడు, ఎం.కాం., పిహెచ్.డి.
ప్రిన్సిపాల్ జి.కె.ఎమ్. కాలేజి, సత్తెనపల్లి

సమన్వయకర్త

ఆచార్య నూర్ భాషా అబ్దుల్, ఎం.కాం., ఎం.బి.ఏ., పిహెచ్.డి.
డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ కామర్స్ అండ్ బిజినెస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్
ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం

డైరెక్టర్

ఆచార్య పి. శంకర్ పిచ్చయ్య

ఎం.ఎన్.సి., పిహెచ్.డి., ఎం.ఎ., పిహెచ్.డి. (సైకాలజి), పిజిడిహెచ్ఆర్ఎం

దూర విద్యా కేంద్రము

ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం, నాగార్జున నగర్ - 522 510

Ph: 0863-2293299, 2293356 (08645) 211023, 211024; Cell: 98482 85518

e-mail: info@anucde.ac.in

website: www.anucde.ac.in (or) www.anucde.info

B.Com., I Year: Financial Accounting- I

First Edition : 2003
Second Edition : 2006
Third Edition : 2007
Fourth Edition : 2008
Fifth Edition: 2011
Sixth Edition: 2014
Seventh Edition: 2016

No. of Copies : 400

(C) Acharya Nagarjuna University

This book is exclusively prepared for the use of students of B.Com. Centre for Distance Education, Acharya Nagarjuna University and this book is meant for limited circulation only.

Published by :

Prof. P. Sankara Pitchaiah,

Director

Centre for Distance Education,
Acharya Nagarjuna University

Prof. P. Vara Prasada Murthy,

Deputy Director,

Centre for Distance Education,
Acharya Nagarjuna University

Printed at :

M/s. Romith Technologies

Guntur.

ముందుమాట

ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం 1976లో స్థాపించినది మొదలు నేటి వరకు ప్రగతి పథంలో పయనిస్తూ వివిధ కార్యక్రమాలు, పరిశోధనలు అందిస్తూ, 2003 వ సంవత్సరంలో NAAC చే B⁺⁺ (80-85) గ్రేడును సంతోషించుకొని నేటికంటే ఒక ప్రకృతి విశ్వవిద్యాలయంగా గుర్తింపు సాధించుకొన్నది తెలియజేయటానికి ఎంతో సంతోషిస్తున్నాము. ప్రస్తుతం గుంటూరు, కృష్ణా ప్రాంతం జిల్లాలలోని సుమారు 300 అనుబంధ కళాశాలల విద్యార్థులకు డిగ్రీ, పి.జి. స్థాయి విద్యోగోపకారక పాటు పరిశోధన డిగ్రీలను కూడా ఆచార్య నాగార్జున విశ్వ విద్యాలయం అందిస్తోంది.

ఉన్నత విద్యను అందరికీ అందించే లక్ష్యంతో ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం, మూర విద్య కేంద్రాన్ని స్థాపించింది. దీని ద్వారా ప్రతి స్థాయిలో కళాశాలకు వెళ్ళే విద్య నష్టపడేలా చేసి, ఎంతో ఘన ఫలితమైన ఫీజులు చెల్లించలేని వారికి, ఉన్నత విద్య చదువలను కొరకల్పించే గృహిణులకు ఈ మూర విద్యకాశం ఎంతో దోహదపడుతుంది. ఇటీవలి కాలంలో తమ ముంగిట్లో విద్యను అందించే ఉద్దేశ్యంతో ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం, 2003-04 విద్య సంవత్సరంలో డిగ్రీస్థాయిలో ఇ.ఏ., ఇ.కెం., పి.జి. స్థాయిలో ఎం.ఏ., ఎం.కెం., ఎం.ఎస్.సి, ఎం.ఇ.ఏ, ఎం.ఎల్.యమ్ కార్యక్రమాలను ప్రారంభించడం జరిగింది.

ఈ మూర విద్య పద్ధతి ద్వారా విద్యనభ్యసించే విద్యార్థుల కొరకు రూపొందించే పాఠ్యపుస్తకాలు, సులభంగాను, సరళంగాను, విద్యార్థి తనంతట తానుగా అర్థం చేసుకోవడానికి అనుకూలమైన ఉద్దేశ్యంతో విశేష చోదనానుభవం కలిగి రచనా విధానంలో విశేష అనుభవం అభ్యుదయంతో పాఠ్యపుస్తకాలను వ్రాయించడం జరిగింది. దీని ఎంతో నేర్పుతో, నైపుణ్యంతో, నిర్ణీత సమయంలో పాఠ్యపుస్తకాలను తయారుచేశారు. ఈ పాఠ్యపుస్తకాలపై విద్యార్థి విద్యార్థులు, ఈ పాఠ్యపుస్తకాల చోదనలో నిష్ణాతులైన వారు ఇచ్చే సలహాలు, సూచనలు సర్వోపయంతో స్వీకరించబడతాయి. నిర్ణీతకాలమైన సూచనలను ద్రవించి మున్నగు చోటి ప్రచురణలలో మరంత నిర్దిష్టంగా, మరంత సులువుగా విద్యార్థులకు అర్థమయ్యే రీతిలో ప్రచురణ చేయగలం. ఈ పాఠ్యపుస్తకాల అవగాహన కోసం, సంశయాల నివృత్తి కోసం డిగ్రీ స్థాయిలో వెబ్సైట్ తరగతులు, పి.జి. స్థాయిలో కంటాక్ట్ క్లెస్సులు ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

మూర విద్య కేంద్రం ద్వారా విజ్ఞాన సముపార్జన చేసి, ఉన్నత విద్యార్థులకు సంతోషాన్ని జీవనయాత్ర సుగమం చేసుకోవడమేగాక, చక్కటి ఉద్యోగోపకారాలు పొంది, ఉద్యోగాలలో ఉన్నత స్థాయికి చేరాలని వారి ద్వారా నేన ప్రోత్సాహం దోహదపడాలని నా ఆశయం. రిపోయే సంవత్సరంలో మూర విద్య కేంద్రం మరిన్ని కొత్త కార్యక్రమాలతో దిన దినోపాధి చెంది ప్రజలందరికీ అనుకూలంగా ఉండేలా ఆకాంక్షిస్తున్నాము. ఈ మా ప్రయత్నానికి సహకరించిన మూర విద్య కేంద్రం డైరెక్టర్లకు, సహకారులకు, రచయితలకు నా అభినందనలు.

ఆచార్య ఎ. రాజేంద్రప్రసాద్

కులపతి

ఆచార్య నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం

**Revised Common Core Syllabus
B.Com., First Year**

FINANCIAL ACCOUNTING - I

The objective of this paper is to help the students to acquire fundamental knowledge of accounting and their applications.

Unit - I : Introduction to Accounting

Need for Accounting - Definition and scope of accounting - Book keeping and Accounting Branches of Accounting - Advantages and limitations - Accounting process - Journalising - Classification of Accounts - Ledger - Interpretation of Balance of Ledger Accounts - Subsidiary Books including different types of cash books.

Unit - II : Bank Reconciliation Statement and Bills of Exchange

Bank Reconciliation Statement - Need - Reasons for difference between Cash Book and Pass Book balances - Problems on favourable and overdraft balance - Ascertainment of correct Cash Book balance.

Bills of Exchange - Definition - Promissory Notes and Bills of exchange - Recording of transactions relating to Bills - Books of Drawer and Acceptor - Honour and dishonour of Bills - Retiring of Bills under rebate - Accommodation Bills.

Unit - III : Preparation of Trial Balance, Final Statement of Accounts Errors and Rectification.

Final Accounts of Sole Trader - Trial Balance - Capital and Revenue Expenditures and Receipts - Trading Account - Manufacturing Account - Profit and Loss Account and Balance Sheet - Adjusting and closing entries. Errors and their Rectification - Types of Errors Rectification before and after preparation of final statements of Accounts - Suspense Account Effect of Errors on profit.

Unit - IV : Consignments and Joint Ventures

Consignments - Features, Proforma Invoice - Account Sale, Delcredere Commission - Accounting Treatment in the books of the consignor and the Consignee - Valuation of Consignment stock - Normal and abnormal Loss - Invoice of goods at a price higher than cost price. Joint Ventures - Accounting procedure - Joint Bank Account.

Unit - V : Depreciation - Provisions and Reserves :

Meaning of Depreciation - Causes - Objects of providing for depreciation - Factors affecting Depreciation - Accounting Treatment Methods of providing depreciation - Straight line Method - Diminishing Balance Method - Annuity Method - Depreciation Fund Method. Provisions and Reserves - Reserve Fund - Different types of Provisions and Reserves.

2004 జూలై 18న పణి రూ. 50,000ల సరుకును మురళికి అమ్మి, మూడు నెలల బిల్లును అతని నుండి అంగీకారము పొందినాడు. (క్రింది సందర్భాలను పరిగణనలోకి తీసుకొని, ఇరువురి పుస్తకాలలో చిట్టపట్టులు వ్రాయండి.)

- ఎ) బిల్లు గడువు తేదీన ఆదరణ పొందితే
- బి) బిల్లును రూ. 49,200 లకు బ్యాంకులో డిస్కాంట్ చేసిట్లయితే.

12. On 1st January 2005 Ameer of Anantapur sent 20,000 toys to Zaheer of Zaheerabad on consignment. The cost of these toys is Rs. 1,50,000. The proforma invoice price fixed at 25% profit on sales. On the same day, Ameer paid Rs. 14,000 towards freight charges. Zaheer paid Rs. 6,000 for godown rent. He sold 16,000 toys for Rs. 1,60,000. Zaheer is to be paid 5% commission on Sales. Zaheer paid the amount due by a bank draft. Prepare the necessary ledger accounts in the books of Ameer.

1.1.2005 అనంతపూర్కు చెందిన అమీర్, జహీరాబాద్కు చెందిన జహీర్కు 20,000ల బొమ్మలను కన్సైన్మెంట్పై పంపినాడు. ఆ బొమ్మల అసలు ధర రూ. 1,50,000. అమ్మకపు ధరపై 25% లాభాన్ని కలుపుకుంటూ ప్రోఫార్మా ఇన్వాయిస్ ధర నిర్ణయించడం జరిగింది. అమీర్ రూ. 14,000 రవాణా ఖర్చులుగా చెల్లించినాడు. జహీర్ గిడ్డంగి అద్దె రూ. 6,000 లు చెల్లించెను. అతడు 16,000ల బొమ్మలను రూ. 1,60,000లకు అమ్మెను. జహీర్కు అమ్మకాలపై 5% కమిషన్ చెల్లించాలి. జహీర్ మిగిలిన పైకాన్ని బ్యాంకు డ్రాఫ్టు ద్వారా చెల్లించినాడు. అమీర్ పుస్తకాలలో అవసరమైన అవర్ణా ఖాతాలు చూపండి.

SECTION C - (3 x20 = 60 marks)

Answer any THREE questions.

13. From the following particulars ascertain the balance by means of a reconciliation statement that would appear in the pass book of Mr. Surya Prakash as on 31st December 2004.

- a) Overdraft as per cash book on 31st December 2004 - Rs. 14,380.
- b) Recorded in pass book only for 6 months ending 31.12.2004:
  - i) Interest on overdraft - Rs. 320
  - ii) Bank charges for the above period - Rs. 140
- c) Cheques drawn but not cashed before 31.12.2004 - Rs. 4,420.
- e) A bill receivable discounted with the bank in November was dishonoured on 31.12.2004 - Rs. 600.

ఈ క్రింది వివరాలనుండి 31.12.2004 తేదీ సూర్య ప్రకాష్ యొక్క పాస్ పుస్తకం నిల్వ ఎంత ఉన్నదో తెలుసుకోవటానికి సమన్వయ పట్టిని తయారు చేయండి :

- ఎ) 31.12.2004 తేదీన నగదు పుస్తకం ప్రకారం ఓవర్ డ్రాఫ్టు నిల్వ రూ. 14,380.
- బి) 31.12.04 తేదీతో అంతమయ్యే ఆరు నెలలకు పాస్ పుస్తకంలో మాత్రమే నమోదు చేసినది.

14. Mahadev and Satyadev, for mutual accommodation drew bills on each for Rs. 5,000 for 3 months. Each bill was discounted at 6%. On the due date, Satyadev paid his acceptance. Mahadev could not pay his acceptance on the due date. Mahadev paid Rs. 2,000 to Satyadev on the due date accepted another bill for Rs. 3,050 for two months including interest. This will was met on the due date. Pass the necessary journal entries in the books of Mahadev.

పరస్పర సర్దుబాటుకోసం మహాదేవ్ మరియు సత్యదేవ్ ఒకరిపై ఒకరు 3 నెలల హుండీలు రూ. 5,000 లు విలువ కలిపి వ్రాసుకున్నారు. ఎవరి వసూలు హుండీని వారు 6% వెంటనే డిస్కాంట్ చేసుకొన్నారు. గడవు తేదీన సత్యదేవ్ తను చెల్లించవలసిన హుండీని చెల్లించినాడు. కాని మహాదేవ్ తన అంగీకారాన్ని చెల్లించలేక పోయాడు. అందువల్ల అతడు సత్యదేవ్ కు రూ. 2,000 నగదు చెల్లించి, 2 నెలలు హుండీని రూ. 3,050 విలువగలది వడ్డీతో సహా అంగీకరించినాడు. ఈ హుండీని మహాదేవ్ గడవు తేదీన చెల్లించినాడు. పై వ్యవహారాలకు మహాదేవ్ పుస్తకాలలో అవసరమగు చిట్టా పద్దులు వ్రాయుము.

15. The following is the Trial Balance of Sudharshan at 31, March 2004 :

Debit Balances	Rs.	Credit Balances	Rs.
Drawings	4,000	Capital	80,000
Debtors	96,000	Creditors	68,000
Bills Receivable	24,000	Bills payable	21,200
Loan to Anupam	20,000	Sales	2,80,000
Debit Balances	Rs.	Credit Balances	Rs.
Stock on 1.4.2003	50,000	Discount	800
Cash at Bank	35,800		
Purchases	1,86,000		
Clearing charges	7,000		
Returns Inwards	5,000		
Freights	1,600		
Salaries	13,000		
Trading expenses	600		
Rent	4,600		
Income Tax	2,400		
	4,50,000		4,50,000

Stock on 31st March was Rs. 58,000. Salaries outstanding Rs. 400

Interest accrued on loan Rs. 300.

Write off Rs. 3,000 as bed debts and provide for doubtful debts at 5% on debtors.

Prepare the Profit & Loss a/c for the period ended 31st March 2004 and the Balance Sheet as on that date.

31.3.2004 నాటి సుదర్శన్ అంకణా ఈ దిగువ ఈయబడినది :

డెబిట్ నిల్వలు	రూ.	క్రెడిట్ నిల్వలు	రూ.
సొంత వాడకాలు	4,000	మూలధనం	80,000
ఋణగ్రస్తులు	96,000	ఋణదాతలు	68,000
వసూలు హుండీలు	24,000	చెల్లింపు హుండీలు	21,200
అనువమ్ కు ఇచ్చిన ఋణం	20,000	అమ్మకాలు	2,80,000
1.4.2003 నాటి సరుకు	50,000	డిస్కాంట్	800
బ్యాంకులో నగదు	35,800		

కొనుగోళ్ళు	1,86,000	
క్లియరింగ్ ఛార్జీలు	7,000	
అమ్మకపు వాపసులు	5,000	
రవాణా	1,600	
జీతాలు	13,000	
వర్తకపు ఖర్చులు	600	
అద్దె	4,600	
ఆదాయపు పన్ను	2,400	
	4,50,000	4,50,000

31 మార్చి 2004న సరుకు నిల్వ రూ. 58,000 చెల్లించవలసిన జీతాలు రూ. 400. అప్పుపై రావలసిన వడ్డీ రూ. 300 రాని బాకీలు రూ. 3,000 సంశయాత్మక బాకీలకు ఋణాగ్రస్తులపై 5% రద్దు చేయవలెను.

ఈ కాలానికి లాభ నష్టాల ఖాతాను, 31 మార్చి 2004 నాటి ఆస్తి అప్పుల పట్టిని తయారు చేయండి.

16. Rectify the following errors by using suspense account :

- Goods sold to Sateesh Rs. 7,000 were not posted to his account.
- Purchase book was overcast by Rs. 2,800.
- Sales book was undercast by Rs. 371.
- Purchase returns book was undercast by Rs. 112.
- Cash received from Govind Rs. 777 was posted to his account as Rs. 7,777.
- Cash paid to Nagaraju Rs. 5,390 was posted to his account as Rs. 3,590.

అనామతు ఖాతానుపయోగించి క్రింది తప్పులను సవరించండి :

- సతీష్ కు అమ్మిన సరుకు రూ. 7,000 అతని ఖాతాకు నమోదు కాలేదు.
- కొనుగోలు పుస్తకం రూ. 2,800 ఎక్కువ కూడినారు.
- అమ్మకాలు పుస్తకం రూ. 371 తక్కువ కూడినారు.
- కొనుగోలు వాపసుల పుస్తకం రూ. 112 తక్కువ కూడినారు.
- గోవిందు నుంచి వచ్చిన నగదు రూ. 777 అతని ఖాతాకు రూ. 7,777 గా నమోదు చేసినారు.
- నాగరాజుకు చెల్లించిన నగదు రూ. 5,390 అతని ఖాతాకు రూ. 3,590 గా నమోదు చేసినారు.

17. Ramesh of Ranchi and Suresh of Surat entered into a Joint Venture for sending cotton bales to Bangladesh for sale. Ramesh sent bales of Rs. 30,000 and spent Rs. 1,500 for freight and Rs. 1,575 for sundry expenses. Suresh sent bales of Rs. 20,750 and spent Rs. 1,200 for freight, Rs. 200 for dock dues, Rs. 500 for customs and Rs. 500 for other expenses. Ramesh gave Rs. 6,000 to Suresh as advance. Suresh received Rs. 80,000 from Basha of Bangladesh for sale of bales which were sent to him. Suresh paid the amount due to Ramesh by bank draft. Show the necessary ledger accounts in the books of Ramesh and Suresh.

రాంచీలోని రమేష్ మరియు సూరత్లోని సురేష్ దూది బేళ్ళను బంగ్లాదేశ్ కు పంపి అమ్మడానికై ఉమ్మడి వ్యాపారంలో ప్రవేశించినారు. రమేష్ రూ. 30,000 విలువగల బేళ్ళను పంపి, రవాణా క్రింద రూ. 1,500, వివిధ ఖర్చులు క్రింద రూ. 1,575 చెల్లించినాడు. సురేష్ రూ. 20,750 విలువ గల బేళ్ళను పంపి, రవాణా క్రింద రూ. 1,200, డాక్ ఛార్జీలు రూ. 200, కస్టమ్స్ డ్యూటీ రూ. 500, ఇతర ఖర్చులు రూ. 500

చెల్లించినాడు. రమేష్ సురేష్ కు రూ. 6,000 బయ్యానాగా ఇచ్చినాడు. సురేష్ బర్గాదేక్ లోని భాష నుంచి బేళ్ళ అమ్మకపు సొమ్ము రూ. 80,000లను స్వీకరించినాడు. రమేష్ కు చెల్లించవలసిన సొమ్మును సురేష్ బ్యాంకు డ్రాఫ్టు ద్వారా చెల్లించినాడు. రమేష్ సురేష్ పుస్తకాలలో అవసరమైన ఆవర్ణా ఖాతాలను వ్రాసి చూపండి.

18. XYZ Collieries Ltd. acquired a lease right for 10 years of a mine on 1st January 2000 on a payment of Rs. 10,00,000 to the landlord. It was estimated that the coal deposit of the mine was 2,00,000 tons.

The annual raising were :

2000 - 10,000 tons

2001 - 40,000 tons

2002 - 32,000 tons

2003 - 42,000 tons

By using 'Depletion' method of depreciation you are required to show the lease account for four years.

జనవరి 1, 2000 న XYZ కోలరీస్ లిమిటెడ్ ఒక బొగ్గు గనిపై పది సంవత్సరములకు కౌలు హక్కును పొందుతూ రూ. 10,00,000 కౌలుదారుకు చెల్లించినారు. గనిలో 2,00,00 టన్నుల బొగ్గు ఖనిజం వున్నట్లు అంచనా వేసినారు.

సంవత్సరపు ఉత్పత్తి ఇట్లు వుంది :

2000 10,000 టన్నులు

2001 40,000 టన్నులు

2002 32,000 టన్నులు

2003 42,000 టన్నులు

తగ్గింపు పద్ధతి తరుగుదలను వుపయోగించి, పై నాలుగు సంవత్సరములకు గని ఖాతాను చూపండి.

B.Com. Degree Examination, May 2006
(Examination at the end of First Year)

Part II - Commerce
PAPER - I : FINANCIAL ACCOUNTING - I

Time : Three hours

Maximum : 100 marks

SECTION A - (4 x 5 = 20 marks)
Answer any FOUR questions.

1. Limitations of Accounting.
అకౌంటింగ్ యొక్క పరిధులు.
2. Accounting Concepts.
అకౌంటింగ్ భావనలు.
3. Journal and Ledger.
చిట్టా మరియు ఆవర్ణా.
4. Petty cash book.
చిల్లర నగదు పుస్తకము.
5. Bills of Exchange.
మారకపు బిల్లు.
6. Revenue expenditure.
రాబడి వ్యయము.
7. Depreciation.
తరుగుదల.
8. Consignment.
కన్సైన్మెంట్.

SECTION B - (2 x 10 = 20 marks)
Answer any TWO questions.

- i. Journalise the following transactions.
  - a) 1.04.2005 Started business with cash Rs. 50,000
  - b) 3.04.2005 Goods purchased for cash Rs. 35,000
  - c) 5.04.2005 Purchased furniture Rs. 5,000
  - d) 9.04.2005 Sold goods to Naresh Rs. 7,000
  - e) 11.04.2005 Goods purchased from Jagan Rs. 40,000
  - f) 15.04.2005 Goods returned by Naresh Rs. 1,000
  - g) 22.04.2005 Paid salaries by cash 1,500
  - h) 25.04.2005 Paid office rent by cash Rs. 800.

క్రింది వానికి పద్దులు వ్రాయండి :

ఎ)	1.04.2005	నాడు రూ. 50,000 నగదుతో వ్యాపారం ప్రారంభించినాడు
బి)	3.04.2005	రూ. 35,000 సరుకును కొనుగోలు చేసినాడు
సి)	5.04.2005	రూ. 5,000 ఫర్నిచర్ను కొనుగోలు చేసినాడు
డి)	9.04.2005	నరేష్ కి రూ. 7,000 సరుకు అమ్మినాడు.
ఇ)	11.04.2005	నాడు బిగ్ నుండి కొనుగోలు చేసిన సరుకు రూ. 40,000
ఎఫ్)	15.04.2005	నాడు నరేష్ చేత వాపసు చేయబడిన సరుకు రూ. 1,000
జి)	22.04.2005	నగదు రూపంలో చెల్లించిన జీతాలు 1,500
హెచ్)	25.04.2005	నగదు రూపంలో చెల్లించిన ఆఫీసు అద్దె 800.

10. From the following ledger balances prepare Trial Balance :

Capital Rs. 10,000, Machinery Rs. 15,000, Cash Rs. 3,000, Purchases Rs. 16,000, Sales Rs. 15,000, Bills receivable Rs. 3,000, Salaries Rs. 2,000, Bills payable Rs. 8,000, Bank overdraft Rs. 6,000.

ఈ క్రింది అవధులనుండి అంకణ తయారు చేయండి :

మూలధనం రూ. 10,000, యంత్రాలు రూ. 15,000 నగదు రూ. 3,000 కొనుగోళ్ళు రూ. 16,000 అమ్మకాలు రూ. 15,000 వసూలు బిల్లులు రూ. 3,000, జీతాలు రూ. 2,000 చెల్లింపు బిల్లులు రూ. 8,000 బ్యాంకు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ రూ. 6,000.

11. Prepare a Bank reconciliation statement :

- Balance as per cash book (or) Rs. 4,500
- Payment side of cash book was undercast by Rs. 150
- Cheques drawn Rs. 750 not recorded in cash book
- Cheques drawn Rs. 1,000 but not yet presented to bank
- Bank charges recorded twice in pass book Rs. 30
- Dividends paid into bank Rs. 100 but not entered in cash book.

బ్యాంకు నిల్వల సమన్వయ నివేదికను తయారు చేయుము :

- నగదు పుస్తకం ప్రకారం నిల్వ (కెడిట్) రూ. 4,500
- నగదు పుస్తకములో చెల్లింపుల వైపున రూ. 150 తక్కువ చూపించడం అయినది.
- తీసుకొన్న చెక్కులు రూ. 750 నగదు పుస్తకములో నమోదు చేయబడలేదు.
- తీసుకొన్న చెక్కులు రూ. 1,000 బ్యాంకులో జమచేయలేదు.
- బ్యాంకు ఛార్జీలు పాస్ బుక్ లో రెండుసార్లు నమోదు చేయబడ్డది రూ. 30
- రూ. 100 డివిడెండ్ బ్యాంకులో నమోదు చేయబడ్డది కాని నగదు పుస్తకములో నమోదు చేయబడలేదు.

12. A, B and C for mutual accommodation drew the following bills for three months.

A drew on B for Rs. 15,000 and on C Rs. 12,000

B drew on A for Rs. 18,000 and on C Rs. 30,000

C drew on A for Rs. 24,000 and on B. Rs. 12,000

Pass journal entries in the books of 'A'.

ఏ, బి. సి. లు పరస్పర అంగీకారము మీద 3 నెలలకు బిల్లులు వ్రాసికొనినారు.

'ఏ' రూ. 15,000 లకు 'బి' మీద, రూ. 12,000 'సి' మీద వ్రాసినాడు.

'బి' రూ. 18,000 లకు 'ఏ' మీద, రూ. 30,000 'సి' మీద వ్రాసినాడు.

'సి' రూ. 24,000 లకు 'ఏ' మీద, రూ. 12,000 'బి' మీద వ్రాసినాడు.

A పుస్తకాలలో చిట్టా పద్దులు వ్రాయండి.

SECTION C - (3 x 20 = 60 marks)

Answer any THREE questions.

13. On 31st December 2005 the cash book of a firm showed a Bank Balance of Rs. 3,000. Prepare a Bank Reconciliation statement showing the balance as per pass book.

- Cheques have been issued for Rs. 2,500 out of which cheques worth Rs. 2,000 only were presented for payment.
- Cheque worth Rs. 700 were deposited on 28th Dec. but not credited by the bank.
- A cheque from Mohan for Rs. 200 was paid in on 26th Dec. but not dishonoured and the advice was received on 2nd Jan. 2006.
- Pass book showed bank charges Rs. 10 debited by the bank. It also showed Rs. 400 collected by bank as interest.
- A degree of Rs. 250 entered in the cash book on 30th December but was banked on 3rd Jan. 2006.

ఒక సంస్థ నగదు పుస్తకము 31, డిసెంబరు 2005 నాటికి రూ. 3,000 బ్యాంకు నిల్వ చూపిస్తున్నది. పాస్ బుక్ ప్రకారం నిల్వ చూపిస్తూ బ్యాంకు నిల్వల సమన్వయ నివేదికను తయారు చేయండి.

- రూ. 2,500 జారీ చేయబడిన చెక్కులలో రూ. 2,000 చెక్కులు మాత్రమే చెల్లింపు కొరకు పంపబడినవి.
- 28 డిసెంబర్ నాడు రూ. 700 విలువ గలిగిన చెక్కులు జమ చేయబడినవి. కాని బ్యాంకు వాటిని క్రెడిట్ చేయలేదు.
- 28 డిసెంబర్ నాడు మోహన్ నుండి రూ. 200 చెక్కు వచ్చినది కాని అది అనాదరింపబడినది. ఆ సమాచారం 2, జనవరి 2006న అందినది.
- బ్యాంకు ఛార్జీలు క్రింద రూ. 10 పాస్ బుక్ లో డెబిట్ చేయబడినది. అది ఇంకనూ బ్యాంకు రూ. 400 వడ్డీ వసూలు చేసినట్లు చూపిస్తున్నది.
- రూ. 250 చెక్కు డిసెంబర్ 30న నగదు పుస్తకములో నమోదు అయినది. కాని బ్యాంకులో జనవరి 3, 2006 న జమచేయబడినది.

14. Sudhir accepted a three months bill for Rs. 15,000 drawn by Kamal for mutual accommodation. The bill was immediately discounted for Rs. 14,560. Just before maturity Sudhir received a cheque for Rs. 2,500 from Kamal and the bill was duly honoured. On the mean time, Sudhir was declared insolvent and only 0.25 paise in a rupee was received as dividend from his estate. Show the journal entries in the books of both the parties.

పరస్పర అంగీకారము మీద 3 నెలలకు రూ. 15,000 లకు బిల్లును కమల్ వ్రాసినాడు. దానికి సుధీర్ అంగీకారము తెలిపినాడు. ఆ బిల్లు రూ. 14,560 డిస్కాంట్ చేయబడినది. సుధీర్ గడువుకాలానికిముందు కమల్ దగ్గర నుండి రూ. 2,500లకు చెక్కు

తీసుకొనినాడు. మరియు బిల్లు ఆదరింపబడినది. సుధీర్ తనను దివాదారుగా ప్రకటించినాడు. ఆతని ఎస్టేట్ నుండి రూపాయి 0.25 పైసలు చొప్పున వసూలు అయినది. ఇరువురి పుస్తకాలలో చిట్టా పద్ధతులు వ్రాయండి.

15. From the following balances taken from the books of Ravi Kumar, prepare final accounts for the year ending 31.03.2005.

Capital Rs. 35,000 Building Rs. 18,750, Machinery Rs. 9,250, Debtors Rs. 7,000, General expenses Rs. 800, Rent paid Rs. 3,710, Drawings Rs. 650, Electric charges Rs. 190, Carriage inward Rs. 850, Cash & bank Rs. 3,000; Return inwards Rs. 450, Return outwards Rs. 110; Salaries Rs. 1,110, Discount allowed Rs. 200, Stock (1.04.2004) Rs. 16,500, Bills payable Rs. 5,000, Sales Rs. 63,500, Purchases Rs. 46,850, Wages Rs. 2,500, Cash in hand Rs. 1,800, Creditors Rs. 10,000 Stock (31.03.05) Rs. 18,210.

ఈ క్రింది నిల్వలు రవికుమార్ పుస్తకాల నుండి తీసుకొనబడినవి. 31.03.2005 సంవత్సరాంతానికి ముగింపు ఖాతాలు తయారుచేయండి.

మూలధనం రూ. 35,000 భవనాలు రూ. 18,750, యంత్రాలు రూ. 9,250, ఋణగ్రస్తులు రూ. 7,000, సాధారణ ఖర్చులు రూ. 800, అద్దె చెల్లించినది రూ. 3,710, సొంత వాడకాలు రూ. 650, ఎలక్ట్రిక్ ఛార్జీలు రూ. 190, కొనుగోలు రవాణా రూ. 850, బ్యాంకులో నగదు రూ. 3,000 వచ్చిన వాపసులు రూ. 450, పంపిన వాపసులు రూ. 110, జీతాలు రూ. 1,110, చెల్లించిన డిస్కౌంట్ రూ. 200, స్టాక్ (1.04.2004) రూ. 16,500, చెల్లింపు బిల్లులు రూ. 5,000 అమ్మకాలు రూ. 63,500, కొనుగోళ్ళు రూ. 46,850, వేతనాలు రూ. 2,500 చేతిలో నగదు రూ. 1,800, ఋణదాతలు రూ. 10,000 స్టాక్ (31.03.05) రూ. 18,210.

16. Pass rectification for the following errors :

- A builders bill for Rs. 4,600 for erection of a small shed was debited to repairs account.
- Repairs to plant and machinery Rs. 900 had been charged to plant and machinery account.
- Wages paid to workers for making certain additions to machinery Rs. 340 were debited to wages account.
- A cheque for Rs. 750 received from John was credited to David.
- Goods to the value of Rs. 700 returned by 'X' were included in closing stock but no entry was made in the books.
- Goods sold to Z for Rs. 475 have been wrongly entered in the sales book as Rs. 745.

ఈ క్రింది తప్పులను సవరించండి :

- చిన్న షెడ్డు నిర్మాణమునకు అయిన బిల్డర్స్ బిల్లు రూ. 4,600 మరమ్మత్తుల ఖాతాకు డెబిట్ చేయబడినది.
- ప్లాంట్ మరియు మిషనరీకి అయిన మరమ్మత్తు ఖర్చులు రూ. 900 ప్లాంట్ మరియు మిషనరీ ఖాతాకు ఛార్జి చేయబడినది.
- మిషనరీకి కొన్ని చేర్పులు చేసినందుకుగాను వర్కర్లకు చెల్లించిన వేతనాలు రూ. 340, వేతనాల ఖాతాకు డెబిట్ చేయబడినది.
- జాన్ నుండి వసూలు అయిన రూ. 750 చెక్కు డేవిడ్ ఖాతాకు క్రెడిట్ చేయబడినది.
- X నుండి తిరిగి వచ్చిన రూ. 700 సరుకు ముగింపు సరకులో కలిపేయబడినది కాని పుస్తకాలలో ఏ విధమైన పద్దు వ్రాయలేదు.
- Z కు అమ్మిన రూ. 475 సరుకు అమ్మకం పుస్తకాలలో రూ. 745గా నమోదు అయినది.

17. 'X' and 'Y' entered into joint venture for purchase and sale of some household items. They agreed to share profits and losses in the ratio of their respective contributions. X contributed Rs. 10,000 in cash and Y Rs. 13,000. The whole amount was placed in a joint bank. Goods were purchased by 'X' for Rs. 10,000 and expenses paid by 'Y' amounted to Rs. 2,000. They also purchased goods for Rs. 15,000 through the Joint Bank Account. The expenses on purchase and sale of the articles amounted to Rs. 6,000 (including those met by 'Y'). Goods costing Rs. 20,000 were sold for Rs. 45,000 and the balance was lost by fire. Prepare Joint venture account, Joint Bank account and the ventures account closing the venture.

కొన్ని గృహోపకరణాలు కొని అమ్ముటకు 'X' మరియు 'Y' ఉమ్మడి వ్యాపారములోకి ప్రవేశించినారు. వారు లాభాలను మరియు పార్టీలను తమ వంతులకు అనుగుణమైన నిష్పత్తిలో పంచుకొనుటకు అంగీకరించినారు. 'X' రూ. 10,000, 'Y' రూ. 13,000 లను తమ వంతు ఇచ్చినారు. ఆ మొత్తాన్ని వారి ఉమ్మడి ఖాతాలో నమోదు చేసినారు. 'X' రూ. 10,000 సరుకును కొనుగోలు చేసినాడు. మరియు 'Y' రూ. 2,000 ఖర్చులు చెల్లించినాడు. వారు తమ ఉమ్మడి ఖాతానుండి కూడా రూ. 15,000 సరుకును కొనుగోలు చేసినారు. సరుకుల కొనుగోలు మరియు అమ్మకానికి అయిన ఖర్చు మొత్తం రూ. 6,000 ('Y' చెల్లించిన మొత్తము కలుపుకొని) రూ. 20,000 విలువచేసే సరుకును రూ. 45,000 అమ్మినారు. మరియు మిగిలినది అగ్ని ప్రమాదములో పోయినవి. వారి ఉమ్మడి ఖాతాను, ఉమ్మడి బ్యాంకు ఖాతాను, మరియు వ్యాపారమును ముగించుటకు వ్యాపార ఖాతాను తయారు చేయండి.

18. A mine was acquired at a cost of Rs. 5,00,000 on 1st June 2001. It was expected it would yield 1,00,000 tonnes of minerals in all. The actual output was as follows :

2001 -	5,000 tonnes
2002 -	20,000 tonnes
2003 -	16,000 tonnes

Write up the mines account for the above years using depletion method of charging depreciation.

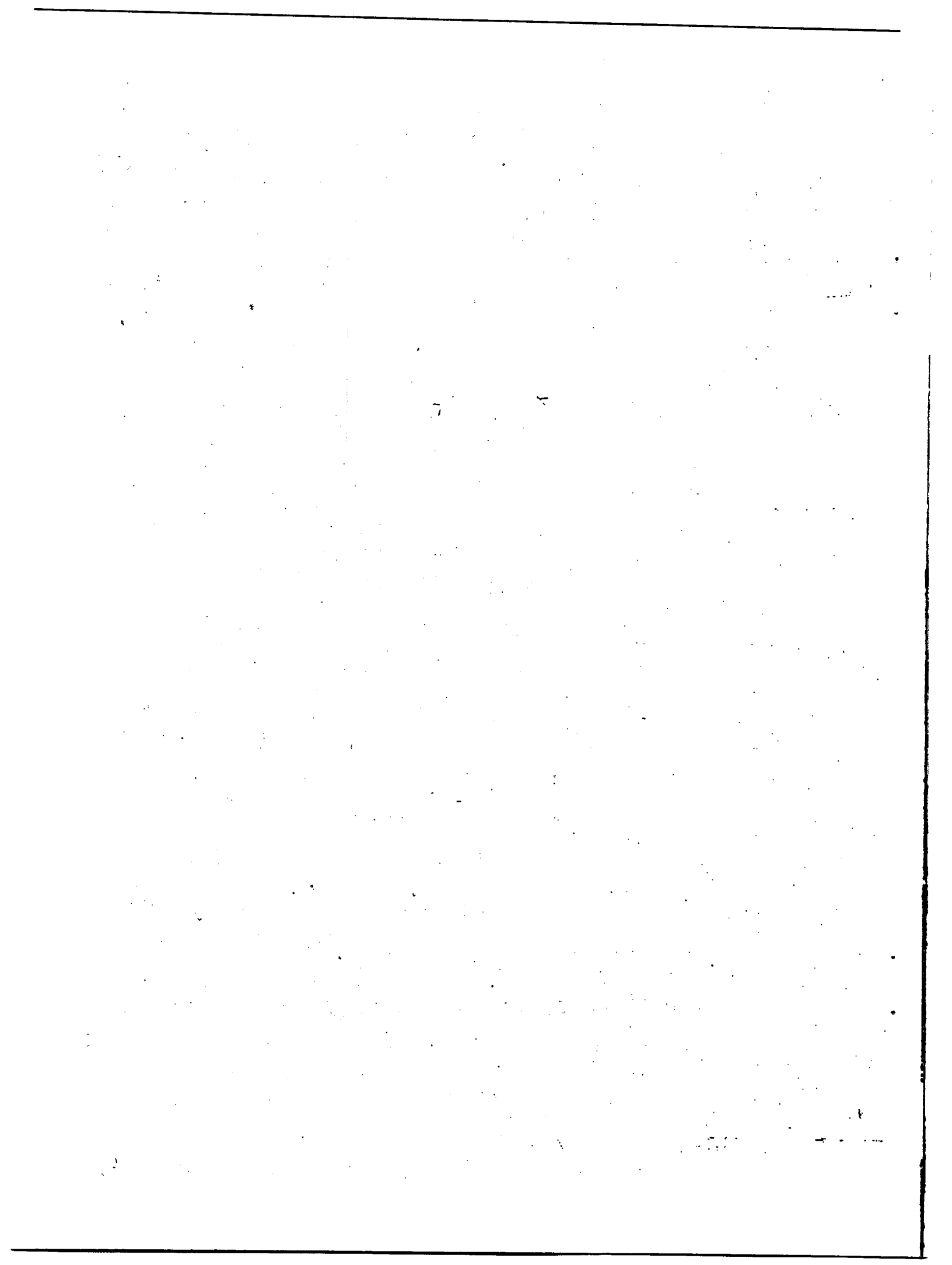
1జూన్ 2001 నాడు రూ. 5,00,000 వ్యయమునకు ఒక మైన్ తీసుకొనబడినది. అది 1,00,000 టన్నుల ప్రతిఫలాన్ని ఇస్తుంది అని అంచనా వేయబడినది. వాస్తవ ఉత్పత్తి ఈ క్రింది విధంగా ఉంది :

2001-	5,000 టన్నులు
2002	- 20,000 టన్నులు
2003	- 16,000 టన్నులు

పై సంవత్సరాలకు మైన్స్ ఖాతాలు వ్రాయండి. తగ్గింపు పద్ధతి ప్రకారం తరుగుదలను ఏర్పరచండి.

విషయసూచిక

1.	అకౌంటింగ్ - పరిచయము	1.1 - 1.10
2.	జంటపద్దు విధానము	2.1 - 2.6
3.	చిట్టా	3.1 - 3.18
4.	ఆవర్ణా	4.1 - 4.12
5.	సహాయక చిట్టాలు	5.1 - 5.10
6.	నగదు చిట్టా	6.1 - 6.18
7.	బాంకు నిల్వల సమన్వయ పట్టీ	7.1 - 7.14
8.	అంకణా - తప్పుల సవరణ	8.1 - 8.22
9.	చినమయ బిల్లులు	9.1 - 9.44
10.	ముగింపు లెక్కలు - వర్తకపు, లాభనష్టాల ఖాతా	10.1 - 10.22
11.	ముగింపు లెక్కలు - ఆస్తి అప్పులపట్టీ	11.1 - 11.14
12.	ముగింపు లెక్కలు	12.1 - 12.66
13.	కన్సైన్మెంట్ ఖాతాలు	13.1 - 13.48
14.	ఉమ్మడి వ్యాపార ఖాతాలు	14.1 - 14.22
15.	తరుగుదల	15.1 - 15.30
16.	వీర్యాట్లు - రిజర్వులు	16.1 - 16.20

అకౌంటింగ్ - పరిచయం

(ACCOUNTING - INTRODUCTION)

ఉద్దేశాలు (Objectives): ఈ అధ్యాయం చదవడం వలన

1. అకౌంటింగ్ అంటే ఏమిటి ?
2. వ్యాపార వ్యవహారాలను పుస్తకాలలో వ్రాయవలసిన అవశ్యకత ఏమిటి ?
3. బుక్ కీపింగు అకౌంటింగ్ కి గల వ్యత్యాసాలేమిటి ?
4. పుస్తకాలలో వ్యాపార వ్యవహారాలను రికార్డు చేయడానికి ఏ ఏ విషయాలను గుర్తుంచుకొనవలె ?
అనే విషయాలను మీరు తెలుసుకోగలరు.

నిర్మాణము లేదా ముఖ్యాంశాలు (Structure) :

- 1.1 అకౌంటింగ్ పరిచయం, పరిధి
- 1.2 అకౌంటింగ్ నిర్వచనం
- 1.3 అకౌంటింగ్ విధులు
- 1.4 బుక్ కీపింగ్ - అకౌంటింగ్
- 1.5 అకౌంటింగ్ ఆశయాలు
- 1.6 అకౌంటింగ్ వలన ప్రయోజనాలు - పరిమితులు
- 1.7 అకౌంటింగ్ ప్రక్రియ
- 1.8 అకౌంటింగ్ శాఖలు
- 1.9 అకౌంటింగ్ భావనలు
- 1.10 అకౌంటింగ్ సంప్రదాయాలు
- 1.11 సారాంశం
- 1.12 ప్రశ్నలు

1.1 అకౌంటింగ్ పరిచయం

మనము నిత్యజీవితంలో అనేక వ్యాపార సంస్థలను చూస్తుంటాము. వాటిలో ఒకే వ్యక్తి సొంత మూలధనం, నైపుణ్యంతో నిర్వహించే సొంత వ్యాపార సంస్థలున్నాయి. ఇద్దరుగాని అంతకన్నా ఎక్కువ మంది కలిసి వ్యాపారం చేసే భాగస్వామ్య సంస్థలు మరియు కంపెనీ వ్యవస్థలున్నాయి. ఇవి అన్నియు లాభార్జన ముఖ్య ఉద్దేశ్యంగా కలిగి వాటివాటి వ్యాపారాలను కొనసాగిస్తుంటాయి. అందుచేత ఈ సంస్థలు కొంత కాలం వ్యాపారం చేసిన తరువాత తమ వ్యాపారంలో లాభం వచ్చినదా? నష్టం వచ్చినదా? ఎంత? తమ ఆర్థిక స్థితిగతులు ఎలా ఉన్నాయి? అనే అనేక విషయాలు తెలుసుకోవలసి ఉంటుంది. ఎందుచేతనంటే ఏ వ్యాపార సంస్థ

అయినా లాభం వస్తూ ఉంటే తన వ్యాపారం కొనసాగిస్తుంది. ఇంకా విస్తృత పరుస్తుంది. వ్యాపార సంస్థకు నష్టం వస్తే నష్టాలు రాకుండా నివారించడానికి ప్రయత్నం చేస్తుంది. లేదా వ్యాపారం ముగిస్తుంది. అందుచేత వ్యాపార సంస్థ అనేక యాజమాన్య నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి తన లాభనష్టాలను ఆర్థిక స్థితిగతులను తెలుసుకోవలసి ఉంటుంది. ఒక నిర్ణీత కాలంలో సంస్థ చేసిన వ్యాపార వ్యవహారాల నికర ఫలితమే ఆ సంస్థ సంపాదించిన లాభం లేదా నష్టంగా పరిణమిస్తుంది. అందుచేత ఒక నిర్ణీత కాలంలో వ్యాపారానికి వచ్చే లాభనష్టాలు తెలుసుకోవడానికి ఆ కాలంలో జరిగిన వ్యాపార వ్యవహారాలన్నింటినీ సక్రమమైన పద్ధతిలో రికార్డు చేయవలసి ఉంటుంది. "వ్యాపార లెక్కలను సక్రమమైన సహాయకమైన శాస్త్రీయ పద్ధతిలో వ్రాయడాన్ని అకౌంటెన్సీ (Accountancy) అంటారు. దీనినే "వ్యాపార గణక శాస్త్రము" అని కూడా అంటారు.

"అకౌంటెన్సీ (Accountancy) అమెరికన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సర్టిఫైడ్ పబ్లిక్ అకౌంటెంట్స్ (American Institute of Certified Public Accountants (AICPA)) వారు క్రిందివిధంగా నిర్వచించారు. "ఆర్థిక సంబంధమైన వ్యవహారాలను శాస్త్రీయమైన పద్ధతిలో పరిశీలించి విశ్లేషించి, రికార్డు చేసి, సంక్షిప్త పరచి, వాటి ఫలితాలను కార్యనిర్వాహకులకు, యజమానులకు వివరించే కళ అకౌంటెన్సీ".

అకౌంటెన్సీ ఒక శాస్త్రము, కళ, ఆచరణ కూడాను. అకౌంటెన్సీలో ప్రధానంగా రెండు దశలు ఉన్నాయి 1) బుక్ కీపింగ్ (Book-keeping), 2) అకౌంటింగ్ (Accounting). వ్యాపార వ్యవహారాలను శాస్త్రీయమైన పద్ధతిలో ప్రప్రథమంగా పుస్తకాలలో వ్రాయడాన్ని బుక్ కీపింగ్ అంటారు. పుస్తకాలలో వ్రాసిన లెక్కలను సంక్షిప్త పరచి వాటి ఫలితాలు నివేదించడాన్ని 'అకౌంటింగ్' అంటారు. అందుచేత బుక్ కీపింగ్ పూర్తి అయిన తరువాతనే అకౌంటింగ్ ప్రారంభమవుతుంది అని చెప్పవచ్చును. వ్యాపార లెక్కలు ఆధారంగా సంవత్సరాంతాన ముగింపు లెక్కలు (Final Accounts) తయారు చేయడం జరుగుతుంది. ముగింపు లెక్కలను అనగా వర్తకపు ఖాతా, లాభనష్టాల ఖాతా మరియు ఆస్తి అప్పుల పట్టి వీటిలో వర్తకపు ఖాతా మరియు లాభనష్టాల ఖాతా అనే మొదటి రెండు ఖాతాలు సంస్థ సంపాదించిన లాభాన్ని లేదా నష్టాన్ని తెలియజేస్తాయి. ఆ రోజు వాటి సంస్థ ఆర్థిక స్థితిని ఆస్తి అప్పులపట్టి చూపుతుంది.

అకౌంటెన్సీ వ్యాపార నిర్వాహకులకు, యజమానులకు అవసరమైన ఆర్థిక సమాచారాన్ని సమకూరుస్తుంది. ఈ సమాచారం ఆధారంగా వ్యాపార నిర్వాహకులు, యజమానులు అనేక యాజమాన్య నిర్ణయాలు (Management Decisions) తీసుకోగలుగుతారు. అకౌంటెన్సీ సమకూర్చే ఆర్థిక నివేదికలు (Financial Statements) యాజమాన్యం భావి ప్రణాళికలు తయారు చేసుకోవడానికి మార్గ దర్శకంగా ఉంటాయి.

అకౌంటెన్సీ అతి పురాతనమైనది. ద్రవ్యం పుట్టుకతోనే అకౌంటెన్సీ అవిచ్ఛిన్నమైంది అని చెప్పవచ్చును. ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తయైన చాణుక్యుడు తన అర్థశాస్త్రం (Arthashastra) లో అకౌంటింగ్, ఆడిటింగ్ అవశ్యకతను గురించి వివరించినాడు. అయితే ఆధునిక పద్ధతులలో లెక్కలు వ్రాయడం ప్రప్రథమంగా "లూకాపాసియాలో" (Luca Pacialo) 1494లో ఇటలీ భాషలో వ్రాసిన గ్రంథంలో ప్రారంభమయిందని చెబుతారు. 1553లో జేమ్స్ పీల్ (James Peele), ఋణగ్రస్తుల (Debtors), ఋణదాతల (Creditors) ఖాతాలను వ్రాసే పద్ధతిని కనిపెట్టినాడు. 1795లో ఎడ్వర్డ్ జోన్స్ (Edward Jones) ఆంగ్లంలో వ్రాసిన తన గ్రంథంలో అకౌంటింగ్ కు మూలసూత్రాలైన "డెబిట్", "క్రెడిట్" (Debit, Credit) లను ప్రవేశపెట్టినాడు. వీటి పైననే ఆధారపడి ఆధునిక అకౌంటెన్సీ రూపొందించబడింది. 19వ శతాబ్దంలో వ్యాపార, వాణిజ్య, పారిశ్రామిక రంగాలు అభివృద్ధి చెందడంతో అకౌంటెన్సీ కూడా అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందింది. దీని నుండి కాస్ట్ అకౌంటింగ్ (Cost Accounting), మేనేజ్మెంటు అకౌంటింగ్ మొదలైన అనేక శాఖలు ఉపయోగంలోనికి వచ్చినాయి.

ప్రతి వ్యాపార సంస్థ లాభసముపార్జన ముఖ్యోద్దేశ్యంగా అనేక వ్యాపార వ్యవహారాలు నిర్వహిస్తూ ఉంటుంది. నగదుకు మరియు ఆరువుకు సరుకు కొనుగోలు చేయడం, అమ్మడం, నగదు వసూలు చేయడం, నగదు చెల్లించడం, ఆదాయాలు రాబట్టడం, ఖర్చులు చెల్లించడం, నగదును అప్పుగా ఇవ్వడం, తీసుకోవడం, ఆస్తులు కొనుగోలు చేయడం మొదలైన అనేక